

CUMHURİYET DÖNEMİ EĞİTİM TARİHİNDE IV. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASI(22 – 31 AĞUSTOS 1949) ve UYGULAMALARI

Sait DİNÇ*

A. IV. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASININ TOPLANMASI

IV. Milli Eğitim Şûrası 22 Ağustos - 31 Ağustos 1949 tarihlerinde Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde önceden belirlenen gündemlerle toplanmıştır. 10 gün süren şuraya 271 üye katılmış* ve Şûra başkanlığını Milli Eğitim Bakanı Dr. Tahsin Banguoğlu* yapmıştır.¹

* Prof. Dr. Tahsin Banguoğlu, Cumhuriyet Döneminin 23. Milli Eğitim Bakanı olup, Reşat Şemsettin Sirenden sonra bakanlığa getirilmiştir. Tahsin Banguoğlu, bu görevinden önce CHP tarafından Din Derslerinin düzenlenmesi ile ilgili çalışmalar yapmak için kurulan komisyona da raportörlük yapmıştır. Onun bakanlığı 1 yıl 11 ay ve 13 gün sürmüştür. Aynı zamanda Banguoğlu CHP'nin iktidardaki son Milli Eğitim Bakanı olmuştur. Tahsin Banguoğlu, 1904(1320) yılında Drama'da doğmuştur. Annesinin adı Rukiye, babasının adı Ahmet Cevdet'tir. Banguoğulları Drama'nın köklü ailelerinden biriydi. Büyükbabası ve babası ticaretle uğraşmış ve yerel yöneticilik de(belediyede) yapmışlardır. Banguoğlu ilköğretimini doğduğu yerde orta öğrenimini ise sırasıyla Balıkesir, İstanbul Kadıköy Sultanisi ve sonrada İstanbul Erkek Sultanisinde tamamlamıştır. Daha sonra İstanbul Darülfünun, Edebiyat Fakültesine girmiş ve 1930 da buradan mezun olmuştur. Banguoğlu, yükseköğrenimi sırasında iki yılda gazetecilik yapmıştır. Yükseköğrenimini bitirdikten sonra aynı yıl Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü ve Orta Muallim Mektebine edebiyat öğretmeni olarak atanmış ve iki yıl bu görevi sürdürdükten sonra Maarif

* Sait DİNÇ, *Çukurova Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Bölümü Okutmanı*

* Bkz. Şuraya katılanların isimleri, görev ve ünvanları yazının sonunda verilmiştir.

¹ Bkz. IV. Milli Eğitim Şûrası Üyeleri, Çalışma Esasları, Şura Programı için, M.E.B., *Dördüncü Milli Eğitim Şûrası(Çalışma Programı, Komisyon Raporları, Konuşmalar)*, İstanbul 1991, s. 9 - 11, s. 24 - 31

Vekilliği(Milli Eğitim Bakanlığı) tarafından alanında ihtisas yapmak amacıyla Almanya'ya gönderilmiştir. Berlin ve Breaslau'da Brockelman, Giese gibi dönemin tanınmış Türkologların yanında üçbuçuk yıl süreyle ihtisas yapmış ve ardından Breaslau Üniversitesinde doktorasını tamamlayarak 1936 yılında Türkiye'ye geri dönmüştür. Banguoğlu Türkiye'ye döndükten sonra Ankara Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesinde Türk Lisaniyatı Doçentliğine atanmıştır. Burada Türk Dili ve Edebiyatı Enstitüsünü kurmuş ve yönetmiştir. Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde yedi yıl öğretim üyeliği yaptıktan sonra 1943 yılında CHP Bingöl milletvekili olarak TBMM'ne girmiş ve 08. 06. 1948 tarihinde de Hasan Saka'nın ikinci kabinesinde Milli Eğitim bakanı olmuş, Demokrat Partisinin(DP) 22 Mayıs 1950'de kurduğu hükümetin göreve başlamasından sonra görevini Avni Başmana devretmiştir.

Banguoğlu, Milli Eğitim Bakanlığı görevinden ayrıldıktan sonra Londra Üniversitesinde görev yapmıştır. Daha sonra da Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görevini sürdürmüştür. Uzun yıllar İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı ile Türk Grameri Profesörlüğü de yapmış olan Tahsin Banguoğlu CHP içinde de bazı siyasi görevlerde bulunmuştur. Bunlar arasında 1945 yılında CHP Genel İdare Kurulu üyeliği, bir süre Halk Evlerinin yayını olan Ülku Dergisinin çıkarılması, 1946 yıllarına Halk Evleri Bürosu Şefliği gösterilebilir. İngilizce, Fransızca ve Almancayı iyi derecede bilen Banguoğlu'nun bilimsel içerikli bazı yazdığı eserleri de bulunmaktadır. Bunlar arasında Sprochstudien - Leipzig, Anahatlarıyla Türk Grameri, Dil Bahisleri örnek olarak gösterilebilir.²

Tahsin Banguoğlu'nun eğitim anlayışı ve söylemlerinde eğitim ve öğretimin nimetlerinden bütün Türk Halkının yararlandırılması vurgusu ön plana çıkmış ve buna uygun genelgeler ve uygulamaları da yapmaya çalışmıştır. Bakan olduğu dönemlerde eğitimin ve öğretimin Türk Toplumunun kalkınmasının temel şartı olduğunu sürekli vurgulamıştır. Bakanlığı dönemindeki eğitim görüş ve politikasında kendinden öncekilerden çok büyük değişiklikler olmadığı görülmektedir. Ancak kendi alanında da önemli görüşleri ve uygulamaları da göze çarpar. Banguoğlu dilde sadeleştirmeyi savunmuş, terimlerin Türkçeleştirilmesini destekleyen uygulamalar yapmış, Milli Dil ve Milli Toplum ideallerini şiddetle savunan bir bakan olarak eğitim tarihine geçmiştir. Bakanlığı döneminde demokratik

² Erdoğan Başar, *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri (1920 – 1960)*, MEB Yayınları, İstanbul 2004, s. 406 - 407

hayatın getirdiği bazı açılımlarla ortaya çıkan ideolojik ve yıkıcı faaliyetlere karşı dikkatli davrandığı gözlenmiştir. Mecliste ve Bakanlıkta bu tür yıkıcı ve zararlı faaliyetlere ilişkin sert mesajlar vermiştir. Meclisteki bir soru üzerine; “Umumiyetle üniversitelerimizde gençlik arasında ve mekteplerimizde komünizm gibi muzır, yıkıcı cereyanlar meselesine gelince arkadaşlar benim hüviyetimi tanırlar. Ama yüksek huzurunuzda bunu tebarüz ettirmek isterim ki, milli duygularımızı sarsacak milli birliğimizi haleldar edecek yahut belki milli emniyetimizi tehlikeye sokacak muzır cereyanların bu müesseselerimizde yayılması hususunda karşı çok hassas olacağım, bunları dikkatle ve şiddetle takip edeceğim.” Banguoğlu, eğitimin kişisel olduğu kadar sosyal temellerini de iyi gören ve dikkatleri bu yöne çeken bir bakan olmuştur. Öğrencilere hayatla ilgisi olmayan, memleketin gerçeklerine uymayan davranışların da eğitim sürecinde verildiğini belirtmiş ve yabancı eğitim modellerinin direk olarak alınarak uygulanmasını eleştirmiş ve bireylere kendi toplumun şartlarını ve ihtiyaçlarını göz önüne alınarak eğitim ve öğretimin verilmesini savunmuştur. Mevcut eğitim ve öğretim sisteminin devlet kadrolarına memur yetiştiren bir yapıdan kurtarılmasını, şahsi teşebbüs ve icada yönelik bir birey yetiştirilmesinin önemini vurgulamıştır. Tahsin Banguoğlu’nun bakanlığı döneminde uyguladığı olumlu bir metotta eğitim ve öğretim sorunlarını çözümünde kişisel tutumdan ziyade uzmanların görüşlerine önem vermesi ve onlardan faydalanması yoluna gitmesidir.

Banguoğlu’nun dönemindeki önemli bir icraatı daha önce pek gündeme getirilmeyen ve çözümünde pek başarılı olunamayan öğretmen kadrolarının dağılımının yapılmasıdır. Özellikle büyük şehir merkezlerinde yığılan öğretmenlerin önemli bir bölümünü ihtiyaç bölgelerine nakletmiştir. Bu konuda birçok yerden eleştiri gelse de Banguoğlu’nun kararlı tutumu önemli bir sorunu en azından kendi döneminde ciddi oranda çözmüştür.³ Göreve başlamasından sonra öncelikle ilköğretim kurumlarında din derslerinin okutulması uygulamasını, 1948 -1949 öğretim yılının ikinci döneminde bakanlığın 15 Şubat 1949 tarihinde yayınlanan genelgesiyle başlatmıştır. İlgili bakanlık genelgesinde Din derslerini öğrencinin alması velisinin iznine bağlanmıştır.

Banguoğlu’nun döneminde daha önceki dönemlerde çalışmaları yapılan ve milli eğitim şûralarında da gündeme gelen yeni ilköğretim programı uygulamaya konulmuş(1948 – 1949 öğretim döneminde) ve uzun yıllar ilköğretimde uygulanan bir program olarak eğitim tarihimize

³ Başar, *a.g.e.*, s. 410

geçmiştir. Döneminde sayısal açıdan ilkokul sayılarında önemli artışlarda görülmüştür. Bakanlığı süresi içinde yaklaşık olarak 958 yeni ilkokul hizmete sokulmuştur.⁴ Aynı dönemde daha önce başlatılan öğretmenlerinin sayılarının azaltılıp yerlerine kadrolu ve uzman öğretmenler yerleştirme faaliyetleri hızla devam etmiştir. Ayrıca köy ilkokulların mevcut kanunlara göre yapım ve inşaları aynı hızla devam etmiş, herhangi bir duraksama olmamıştır.

Banguoğlu döneminde genel orta öğretim ve mesleki ve teknik öğretimin geliştirilmesi, liselerin 4 yıla çıkarılmasına ilişkin hazırlıklar yapılmış(Bkz. *IV. Milli Eğitim Şûrasında bu konular gündem maddelerini oluşturmuştur*) ancak bu çalışmaların birçoğunun uygulanması daha sonraki bakanlar döneminde gerçekleşmiştir. Liselerin önemli sorunlarından olan ders programları, sınavlar, okutulan kitaplara ilişkin sorunlarının çözümü için komisyonlar oluşturmuş ve konu yine IV. Milli Eğitim Şûrasında da gündeme gelmiştir. Şûranın sonrasında Ortaöğretime yönelik önemli kararlar uygulanmaya başlanmıştır. Banguoğlu döneminde hem ortaöğretim öğrenci sayısı hem de okul sayısı açısından kendi dönemine göre önemli artışlar olmuştur. 29 yeni okul, 7129 öğrenci, 254 öğretmen ortaokullarda 2 yeni lise ve 146 yeni öğretmen artışı liselerde sağlanmıştır.⁵ Mesleki ve Teknik öğretimde öğrenci sayısında önemli artışlar olmamasına rağmen daha sonraki yıllarda mesleki ve teknik öğretimin giderlerinin karşılanması için Banguoğlu önemli ödenekleri çıkartmayı başarmış ve böylece o dönemde Hasan Ali Yücel'den sonra mesleki ve teknik öğretime en çok bütçe ayırtan bakan olmuştur. Banguoğlu 1951 – 1960 yılları arası kullanılmak kaydıyla 75 milyon lira, ayrıca 7,5 milyon lira da personel harcamaları için tahsisat sağlamıştır ki bu dönem için önemli bir rakamlardır.⁶ Bu Tahsin Banguoğlu'nun gayretleriyle sağlanan mesleki ve teknik öğretime önemli bir katkıdır. Banguoğlu Döneminde yine Orta Sanat Okullarının bazılarının fiziki kapasiteleri düzenlenip genişletilerek Sanat Enstitüleri haline getirilmiştir.⁷

Banguoğlu döneminde yükseköğretim alanında da önemli icraatların yapıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki Ankara Üniversitesine bağlı olarak bir ilahiyat fakültesinin açılmasıdır. Ankara Üniversitesi bünyesinde 1949 -1950 öğretim yılında öğretime açılan İlahiyat Fakültesi

⁴ Bkz. DİE, *Türkiye'de Eğitim Hareketleri(1927 -1966)*, s. 13 – 14

⁵ Bkz. DİE, *a.g.e.*, s. 24 - 30

⁶ Başar, *a.g.e.*, s. 420; *Kavanin Mecmuası, Cilt 32*, s. 1364

⁷ Başar, *a.g.e.*, s. 421ü

önemli bir boşluğu o dönem için doldurmuştur. Açıldığı dönemde 58 i erkek 22 kız olmak üzere toplam 80 öğrenci öğretime başlamıştır. Yine Banguoğlu döneminde Siyasal Bilgiler Okulu 1949 -1950 öğretim yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak değiştirilmiş ve Ankara Üniversitesine bağlanmıştır. Bununla ilgili olarak 23. 03. 1950 tarih ve 5627 sayılı “ Siyasal Bilgiler Okulunun Siyasal Bilgiler Fakültesi Adıyla Ankara Üniversitesine bağlanması Hakkında Kanun” çıkartılmıştır. Aynı şekilde Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Ziraat Fakültesi ile Ankara Üniversitesinin bünyesine alınmıştır. Orman Fakültesi ise İstanbul Üniversitesine nakledilmiştir. Banguoğlu döneminde Ankara ve İstanbul Üniversitelerinin idari, akademik ve diğer hizmet kadrolarının genişletilmesi ve çeşitlenmesine paralel olarak ilgili kanunlar hızla çıkarılmıştır.⁸

Tahsin Banguoğlu'nun yine öğretmen yetiştirme ve sorunları konusunda da icraatları olmuştur. Bunlardan ilki Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlerin ücret, ödenek ve maaşlarının ek kanun ve düzenlemeler yapılarak artırılması, Köy Enstitülerine öğrenci giriş şartlarının kapsamının genişletilmesidir(Kasaba ve Belediye sınırlarından da öğrenci alınması gibi). Köy Enstitüsü mezunu öğretmenlere hem staj dönemlerinde hem de asli göreve geçmelerinden sonra verilen maaşlarında da artışlar yapılmış, 3 yılda bir verilen terfi artışları kanunla(26. 12. 1949 tarih ve 5479 sayılı kanunla)daha kısa sürede ve daha fazla olarak verilmesi kararlaştırılmıştır. Bu da o dönemde hem Köy Enstitülerinin daha cazip olmasına yol açan ve şehir ve köy öğretmenleri arasındaki farkın birçok açıdan azaltılmasına yönelik gerçekçi eğitim icraatıdır. Ayrıca Köy Enstitülerine kayıt olup bırakan veya başarısız olup atılan öğrencilerin ödemekle mükellef oldukları tazminatlarda affedilmiştir. Bütün bunlar öğretmenin asli görevin yapmasına yönelik icraatlar olmuştur. Ayrıca bu icraatların içeriğine yönelik sorunlar ve çözüm önerileri IV. Milli Eğitim Şûrasının gündem ve aldığı kararların içinde bulunmaktadır. Banguoğlu döneminin yine önceden planlanan önemli bir kültürel icraatı da Milli Kütüphanenin kurulması ve önemli bir kültürel eksikliğin giderilmiş olmasıdır. Milli Kütüphane 23. 03. 1950 tarih ve 5632 sayılı kanunla kurulmuş, Türk ve Dünya kültür ve bilimsel eserlerinin derlenmesi, tedarik edilmesi ve araştırmacılara sunulması gibi değerli bir hizmeti ülkemize sunmuştur. Banguoğlu CHP'nin 15 Mayıs 1950 seçimlerini kaybetmesinden sonra bakanlık görevini Demokrat Partisi kabinesindeki yeni bakana devretmiştir. Banguoğlu

⁸ *A.g.e.*, s. 424

bakanlığı sırasında IV. Milli Eğitim Şûrasını da yaparak yine önemli bir eğitim ve öğretim planlamasına da imza atmıştır.

IV. Milli Eğitim Şûrası çok partili dönemin II. şûrası olması sebebiyle gündem maddeleri arasında demokratik eğitim kavramının alınması açısından önemlidir. Şûranın açılışını yapan dönemin başbakanı Şemsettin Günaltay yaptığı konuşmada demokratik eğitimin gereğini belirterek gençlerin demokratik yaşama eğitim kurumlarında verilen anlayışla alıştırılması gerektiğini uygulamıştır;

“...İçine girdiğimiz ve muvaffakiyetle neticelendirmek azminde olduğumuz sağlam demokrasinin, beklediğimiz feyizli sonucu verebilmesi, gençlerimiz bu sahada da teçhiz edilmelerine mütevakkiif görünmektedir... Çocuklarımızı hakiki demokrasiye inanmış olarak yetiştirmek, bu memleketin müstakbel mukadderatıyla çok ilgilidir. Yüksek heyetinizin bu hususu da inceleyeceğini umuyorum ...”⁹

IV. Milli Eğitim Şûrasının ağırlıklı konusu ilkokul, yeni ortaokul müfredatlarının incelenmesi, ortaokul ve liselerle öğretmen yetiştiren Eğitim Enstitüleriyle Yüksek Öğretmen Okullarının yeniden teşkilatlanması, lise ders konularının dört yıllık teşkilatlanmaya göre ve liselerin 4 yıla çıkarılması ile Eğitim ve Öğretimde dayanılan demokratik esaslar olmuştur.¹⁰ Şûra genel kurulunun yukarıdaki gündem başlıkları altında şu komisyonlara ayrılmıştır;

Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirme Komisyonu

Ortaokullara ve Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Yeni İhtiyaçlara Göre Düzenleme Komisyonu

İlkokul Programı Komisyonu

Ortaokul Programı Projesi Komisyonu

⁹ M.E.B., *a.g.e.*, s. 5 - 7

¹⁰ Sait Dinç, *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları ve Alınan Kararların Uygulamaları(1923 – 1960)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 81

Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti Komisyonu

Toplanan bu beş komisyon ihtisas alanlarında raporlar hazırlamışlar ve genel kurula sunulmuş, yapılan konuşmalardan sonra şura kararı olarak bakanlığa bildirilmiştir. Başbakanın sonra şura başkanı olarak açılış konuşmasını yapan Milli Eğitim Bakanı **Tahsin Banguoğlu** uzun süren konuşmasında şuranın gündem maddelerinin hazırlanma sebeplerini, okulların öğrenci ve fiziki kapasitelerini, öğretim metotlarının ve öğretim sisteminin o dönemdeki işleyişi ve demokratik yaşamın öncülüğünü diğer alanlarda olduğu gibi öğretmenlerin üstlenmesinin önemini vurgulamıştır;¹¹

“...İşte esas meselemiz bunlardır. Bir de buna ilave olarak bir rapor halinde yüksek heyetinize sunduğumuz Demokrasi Terbiyesi meselesi vardır. Biz Türk Milletinin Maarifçileri sıfatıyla memleketimizde bugün cereyan etmekte olan rejim istihalesine lakayt kalamazdık. Kalamazdık, çünkü bu büyük istihale bize bir takım vazifeler yüklemektedir... Bu memlekette medeniyet fikrinin ön safında öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu memlekette hürriyet fikrinin ön safında öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu memlekette cumhuriyet için yine ön safta öğretmenler dövüşmüşlerdir. Bu sefer demokrasi idealinin ön safında yine bizim arkadaşlarımız bulunacaklardır. Buna hiç şüphem yok. Demokrasi idaresi yeni bir terbiye meselesidir, memlekete yeni bir fikrin mal edilmesi meselesidir. Bu fikri yeni nesillere gereği gibi aşılacak ve bu yeni hayat tarzını onlara fülen öğretecek gene hocalarımızdır... Binaenaleyh bize düşen mekteplerimizde bu manada vatandaşlık terbiyesi vermektir ki gelecek devrin vatandaşlarını yetiştirmiş olalım ...”¹²

¹¹ M.E.B., *a.g.e.*, s. 8 - 27

¹² M.E.B., *a.g.e.*, s. 27 - 28

Daha sonra komisyon üyelerinin seçimi yapılmış ve 21 Ağustos 1949'a kadar komisyon kendilerine havale edilen konuları inceleyerek komisyon raporları hazırlamışlardır.

B. GENEL KURUL ÇALIŞMALARI

Komisyon çalışmalarının bitiminden sonra 29 Ağustos 1949'da yeniden genel kurulun oturumları başlamıştır. Genel kurulda sırasıyla görülen komisyon raporları oylanarak kabul edilmiş ve komisyonların raporları üzerinde önemli tespitler ve eleştiriler de olmuştur. Bundan dolayı raporlarda bazı tadilatlar da yapılmıştır. En çok desteklenen ve görüş ileri sürülen konu ise demokratik eğitim konusu olmuştur. Özellikle şura üyelerinin bu konu üzerine eğilmeleri demokratik yaşama eğitimcilerin önem verdikleri ve katıldıklarını göstermektedir. Genel kurulda ilk görüşülen rapor Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirme Komisyonu raporudur.¹³

1. Eğitim ve Öğretimde Dayanılan Demokratik Esasları Gözden Geçirme Komisyonu Raporunun Görüşülmesi

Şûra sırasında en popüler konu olan Demokratik Eğitim konusuna ait bakanlığın hazırladığı düzenlemeleri inceleyen komisyon başkanlığını Ankara Hukuk Fakültesinden Profesör Esat Arsebük yapmış ve komisyonda bakanlık ağırlıklı eğitimciler görev almışlardır.¹⁴

Komisyon Demokratik eğitimin lüzum ve ehemmiyeti, demokratik eğitimin esasları ve şartları ve netice şeklinde üç ana başlıklı raporunu hazırlamış ve genel kurula sunmuş ve uzun bir rapor olmuştur.¹⁵ Raporda demokratik eğitimin her şeyden önce ferdin bir insan olarak yaratılmış olmakla şahsiyet ve haysiyetine saygı gösterilen, cins, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin herkesin kabiliyet ve

¹³ Dinç, *a.g.e.*, s. 83

¹⁴ Bkz. Komisyon Üyeleri için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 22 - 23

¹⁵ Bkz. Komisyon Raporu için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 53 - 76

istidadına göre gelişme imkânları temin etmek maksadını güden bir eğitim sistemi olduğunu belirterek; okulun toplum içinde organik bir müessese oluşu sebebiyle okulu çeviren bütün toplumsal olayların onun çalışmalarını etkileyeceğini, dolayısıyla okul dışı eğitime de yer verilmesini teklif etmiştir. Raporda okul dışı demokratik eğitim okul çağına girmemiş küçüklerin eğitim ve halk eğitim şeklinde iki grupta toplanmıştır. Bu itibarla okul öncesi eğitim konusunda ailelere yardımcı olmak üzere okul öncesi eğitim kurumlarının açılması ve demokratik eğitimin kitlelere yayılmasında önemli rol üstlenecek bir Halk Eğitim Dairesinin Bakanlık tarafından kurulması istenmiştir.

Rapordaki temel unsurlar özetle şöyledir;

1- Okulun en geniş anlamda gayesi; Okulun en geniş anlamdaki gayesi öğrenciye doğmalar halinde ezber bilgiler verilmesini değil, onu düşünebilecek bir formasyona kavuşturmasıdır. Bunun için çocuğa okul iyi bir düşünme eğitimi vermeli ve problem çözme yeteneği kazandırmalıdır.

2- Kişisel ilişkiler ve disiplin; Demokratik eğitim toplumlarda organik bir bütün, bir kültür, bir sistem teşkil eder. Bunu öğrencilerin yadırgamaması ve örnek alması için gerek okulda öğretmen ve yöneticiler, gerek Milli Eğitim Örgütünün her basamağında bulunanlar arasındaki ilişkiler demokratik esaslara göre düzenlenmelidir. Ayrıca yönetmeliklerdeki bütün hükümler öğrenciyi bir kişi olarak görecektir şekilde değiştirilmelidir. Eğitimde zıt ve merkezci yöntemler yerini zamanla yumuşak yöntemlere bırakmalıdır.

3- Öğretim ve Yönetimin Demokratik Eğitim Esaslarıyla Kaynaştırılması; Bunun için öğretimin ilk önce sınıf içinde etkinleştirilmesi gerekir. Bu amaçla sorunları öğrencileri kişisel düşünceye yöneltecek şekilde ortaya koymak, onları soru sormaya teşvik etmek, düşünce ve görüşlere saygı göstermek, eleştirileri hoş karşılamakla işe başlanmalıdır. Dersler yanında ders dışı etkinliklere de yer verilmelidir. Spor temasları buna yardım eder. Demokratik eğitimin ahlaki temeli yanında bir de zihni temeli vardır. Öğrencileri tornadan çıkmış gibi yetiştirmemeli, problemleri problem çözme

yöntemine göre çözmelidir. Bu öğretimin her alanı için kullanılmalıdır. Öğretimde tek kitap yönteminden vazgeçilmelidir. Bu hem öğretimde demokrasinin gelişmesini, hem de eğitim ve öğretim düzeyinin yükselmesini sağlayacaktır.

4- Kendi Kendine Yönetim; Bunun çeşitli yönleri ve çeşitli şekilleri vardır. Önce okul yöneticilerini bürokratik engellerden kurtarmak gerekir. Okul yöneticileri genel direktifler çerçevesinde serbest hareket etmeli, böylece her yönetici kendi yeteneğine göre kendi gerçek değerini gösterebilmelidir. Öğrencileri okulda gerçek bir hayat içinde imiş gibi yaşatmak gerekir. Bu sırada öğretmenleri onlara yardım etmeli, rehberlikte bulunmalıdır. Öğrenciler yöneticilerin ve öğretmenlerin dostça, demokratça yönetimleri altında belli yer ve zamanlarda toplanarak kendi düzeylerini aşmayan konularda sorunlarını tartışmalı ve çoğunlukla kararlar alabilmelidir.¹⁶

Rapor son derece çağdaş eğitimin yöntem ve hedeflerine yönelik öneriler getirmiş ve batılı tarzda eğitim ölçüleri esas alınmıştır. Rapor hakkındaki görüşler ve eleştiriler genel olarak raporun içeriğine değil eksiklikleri olduğuna dairdir. Milli Eğitim Bakanlığı Baş Müfettişi Halil Vedat Fıratlı “...*Müphem surette dokunularak geçilen davalardan birisi, raporun başına alınan halk terbiyesidir. Devletimizin bünyesi içinde bugün halkın terbiyesiyle meşgul olan müstakil bir makam yoktur... Kanaatimizce rapor halk terbiyesinin ehemmiyetine ancak işaret edilmekle iktifa edilmiştir. İsterdik ki rapor mevzuu bütün şümülü ile belirtsin ve meselenin çözülme yollarını layık olduğu ehemmiyetle gösterebilir. Kanaatimizce rapor halk terbiyesini, Halkevlerini ve Milli Eğitim Bakanlığının halkı terbiyeye yararlı teşekküllerini içine almak suretiyle, bu bakanlığa bağlı müstakil bir organ halinde kurulması prensibinden hareket ederek mütalaa etmeliydi ...*”¹⁷

¹⁶ M.E.B., *a.g.e.*, s. 65 - 69

¹⁷ M.E.B., *a.g.e.*, s. 77 - 78

Aynı şekilde Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Doçenti Bedi Ziya Egemen; “*raporun hazırlanışında hukuk ve siyaset görüşlerinin ön plana çıkarıldığı, okul ve eğitimle ilgili konuların daha yer aldığını, okul fonksiyonunun yeterince değerlendirilmediğini*”¹⁸ belirterek raporu eleştirmiştir.

Bu eleştirilere karşı komisyonda görev alan üyeler söz alarak eleştirilere ve tadilat önerilerini cevaplamışlardır. Ayrıca bazı komisyon üyeleri raporun belli bölümleri için itiraz, değişiklik ve tadilat mahiyetinde önerge vermişlerdir: Raporun tamamı reye sunularak kabul edilmiştir.¹⁹

2. Ortaokullara ve Liselere Öğretmen Yetiştiren Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu Teşkilatını Yeni İhtiyaçlara Göre Düzenleme İşleri Komisyonu Raporunun Görüşülmesi

Komisyon İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Profesörlerinden Hamit Ongunsu başkanlığında toplanmış, 38 kişiden oluşan komisyon öğretmen yetiştiren en önemli kurumlardan olan Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulu teşkilatlanmasına ilişkin raporunu hazırlayarak genel kurula sunmuştur.²⁰ Dört ana bölümden oluşan raporda ilk önce Eğitim Enstitüleriyle Yüksek Öğretmen Okullarındaki teşkilatlanma, program, öğretimde yapılması istenen değişiklikler maddeler halinde belirtilmiştir.²¹ Yüksek Öğretmen Okulu teşkilatının yeniden yapılandırılması ve staj faaliyetlerinin düzenlenmesine ilişkin öneriler maddeler halinde raporda yer almıştır.

Raporda öğretmen adaylarının daha iyi yetiştirilmelerini sağlamak amacıyla Eğitim Enstitülerinde öğretimin ikişer yıl süreli

¹⁸ *A.g.e.*, s. 85 - 86

¹⁹ Dinç, *a.g.e.*, s. 86

²⁰ Bkz. Komisyon Üyeleri için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 20 - 21

²¹ Bkz. Komisyon Raporu için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 132 - 143

Fen ve Edebiyat Şubeleri olarak ikiye ayrılması, bu bölümlere alınacak öğrencilerin Resim-İş, Beden Eğitimi, Müzik ve Ev İşi derslerinden birisini ek branş olarak almalarını, Eğitim Enstitülerinde yabancı dil bölümlerinin üç yıla çıkarılmasını, bu enstitülerde Beden Eğitimi ve Resim-İş derslerinin ayrı ayrı branşlar halinde düzenlenmesi teklif edilmiştir. Raporun başlangıcında ortaokulların tanım ve özellikleri belirtildikten sonra ortaokullarda öğretimde aksayan yönler, ortaokul öğrencisinin pedagojik konumu, eğitime bakış açısı değerlendirildikten sonra ortaokullarda görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesinde bu ölçülerin dikkate alınması ve ortaokulu ilkokulun bir devamı şeklinde algılanmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu açıdan ortaokul öğretmenin yetiştirilmesinde yeni bir metot ve yaklaşım uygulanmasının zorunlu olduğu dile getirilmiştir. Ayrıca bakanlığın öğretmen ihtiyacının karşılanmasına yönelik bir çözüm önerisi olarak uygulamayı düşündüğü toplu derslerin yerine Eğitim Enstitüleriyle Yüksek Öğretmen Okullarında “**ana dal**” ve “**yardımcı dallar**” şeklinde bölümlendirilmeye gidilmesi raporda onaylanmıştır. Öğretmen adaylarına stajlarında gerekli yardımın yapılması ve staj yönetmeliklerinin rapordaki hususlara göre yeniden düzenlenmesi teklif edilmiştir.²²

Raporda yer alan öneriler şöyle özetlenebilir;

- 1- İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulunun haricinde Ankara'da yeni bir Yüksek Öğretmen Okulu kurulmalıdır.
- 2- Yüksek Öğretmen Okulu öğrencileri gözleme tabi olmalı, sağlık ve pedagojik şartları dikkate alınmalıdır. Mesleki formasyon beşinci sömestriden başlamalıdır.
- 3- Özel öğretim dersleri ilgili öğretim elemanları tarafından verilmeli ve Yüksek Okulda Edebiyat ve Fen Fakültesinin onaylayacağı iki üyeden oluşan bir Danışma Kurulu kurulmalıdır.

²² Dinç, *a.g.e.*, s. 87 - 88

- 4- Stajyerlik dönemleri daha fonksiyonel hale getirilmeli ve staj ilgili yüksek okulun bulunduğu ilde yapılmalı ve gözlemlenmelidir. Stajın bitiminde Yüksek Öğretmen Okulu Danışma Kurulunca stajın kalkıp kalkmaması onaylanmalıdır.²³

Rapordan da anlaşılacağı gibi eğitimli ve nitelikli öğretmen yetiştirilmesine yönelik öneriler getirilerek öğretmen ihtiyacının karşılanmasındaki kurumların yeniden organize edilmesi istenmektedir. Bakanlık ortaöğretime olan talebin büyük ölçüde artması sonucu öğretmen açığına yol açmamanın gayretleri içindedir.

Rapor üzerindeki en önemli müzakere konusu yüksek öğretmen okulunun isminin Eğitim Enstitüsü olarak değiştirilmesine yönelik eleştiriler olmuştur. Fakat bunun yanında raporun lehine görüşler daha ağır basarak rapor oy çokluğuyla kabul edilmiş, Eğitim Enstitülerine lise öğretmeni yetiştirmede olumlu olacağı kabul edilmiştir. Konuşmacılar uygulama liselerinin çalışmalarının artırılmasını istemişlerdir. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni Fuat Gündüzalp; *"...Yüksek heyetinizin dikkatini çekmek istediğim ikinci noktada öğretmen yetiştiren kurumlarda uygulama işinin taşıdığı önemdir. Yani bir dersin nasıl okutulacağını öğrencilere göstermekle beraber onlara ders verdirme. Bu uygulama işinin muvaffakiyetle neticelenmesi için uygulama okulunun da enstitülerin içinde bulunması lazımdır... Tatbikat için adayların mümkünse gece gündüz uygulama okulunu öğretmen ve öğrencileriyle temas etmelerini sağlamak ve bunun için de enstitülerin bünyesinden ayrılmaz bir şekilde onları birer tatbikat okulu ile cihazlandırmak iyi öğretmen yetiştirme alanındaki başarı şanslarını çok artıracaktır."*²⁴ ifadesiyle bu konudaki eksiklikleri dile getirmiştir.

²³ M.E.B., *a.g.e.*, s. 140 - 143

²⁴ M.E.B., *a.g.e.*, s. 157 - 158

3. İlkokul Programı Komisyonu Raporunun Görüşülmesi

İlkokul Programı Komisyonu Edirne Öğretmen Okulu Müdürü Fevzi Selen başkanlığında toplanmış, 21 kişilik komisyon 1948'de hazırlanan ilkokul programını tetkik ederek bunun hakkında rapor yazarak genel kurula sunmuştur.²⁵ Raporda ilköğretim konusunda önemli bir gelişme olarak nitelendirilen 1948'de çıkartılan ilkokul programında yeniden köklü değişiklikler gerekmediğini, ancak bu programın başarıyla uygulanmasını sağlamak için öğretmen yetiştiren kurumların programlarında da gerekli değişiklikler yapılması, yakın yurt araştırmaları yapabilecek öğretmen yetiştirilmesi, ilkokul ikinci devrede ayrı ayrı okutulan tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi derslerinin bir ders halinde ve çocuk psikolojisine göre düzenlenmesi, Köy Enstitüleriyle İlköğretmen Okullarının öğretmenlerinin aynı kaynaktan yetişmesi amacıyla birleştirilmesi teklif edilmiştir.²⁶

İlkokul Program Komisyon raporunun ilk bölümünde 6 maddeden oluşan gerekçelerle ilköğretimin ihtiyacı olan öğretmen okullarının açılması talep edilmiştir. Bu öğretmen adaylarının özellikleri yine aynı bölümde belirtilmiştir. Raporda Türkiye'nin 4-5 mıntıkaya ayrılarak her bölgenin ihtiyacına göre büyük merkezlerde bölge öğretmen okullarının açılması gerektiği belirtilerek bu okullara alınacak öğrencilerin seviyeleri, okullarda görev alacak öğretmen ve yöneticilerin özellikleri, ders saatleri, bölge öğretmen okullarının programları, ders dağıtım çizelgesi ayrıntılarıyla belirtilmiştir. Raporun sonunda ise ilkokul programının amaçlarına varabilmesi için öğretmen çalışmalarını destekleyecek tedbirlere yönelik temenniler yer almıştır.²⁷ Temennilerde Köy İlkokullarını bitiren gençlerin askerlik hizmetlerinden indirimli olarak faydalandırılması, Doğu ve Karadeniz Bölgesi gibi küçük ve dağınık meslek toplulukları bulunan yerlerde tedrisatın uygun aylara tevzi edilerek 4 ve 3 ay gibi iki devreye

²⁵ Bkz. Komisyon Üyeleri için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 14

²⁶ Bkz. İlkokul Komisyon Raporu için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 215 - 246

²⁷ M.E.B., *a.g.e.*, s. 244 - 245

ayrılması, Beden Eğitimi derslerinin faydalı olmasının şartlarının oluşturulması yer almaktadır.²⁸ Komisyon raporunun en önemli katkısı 1948'deki ilkokul programına iş prensibi başlığında yeni bir bölüm eklenmesi olmuştur.²⁹

Raporun okunmasından sonra raporun ünite, köy okullarında bu programın nasıl uygulanacağı konusu tartışma yaratmıştır. Şura üyesi İhsan Üngüt ilkokullarda tarih kitaplarının çok tafsilatlı olduğunu, öğrencilere bu kadar yüklü programın verilmemesini ve komisyonun hazırladığı raporda da buna çözüm getirilmediğini söyleyerek devamla; *“.. Bu müfredat ve bu kitaplar çocuklarımıza asla bir tarih zevki ve tarih sevgisi vermiyorlar. Bu antipati lisenin son sınıfına kadar da devam ediyor. Eğer bu müfredat programını tetkik edecek olursak görürüz ki lisenin üç sınıfında vermek istediğimiz malumatı, ilkokulun iki sınıfında vermeye çalışıyoruz. Biz eğer tarihi ilkokullarda böyle kül halinde okutmaya kalkışırsak, maddeten onlara bir şey öğretemeyeceğiz demektir... Bunun için mutlaka müfredat programını değiştirmeliyiz. Bunu ıslah etmek elimizdedir. Bundan sonra da çocukların anlayacağı ve seveceği şekilde güzel kitaplar yazmalıyız... Eğer sevdiremezsek okutamayız...”*³⁰

Bakanlık müfettişi İrfan Alicioğlu aynı şekilde köy okullarındaki müfredat ve uygulamayı eleştirerek *“...şehir mekteplerinde ikmale kalan çocuklarla köy mekteplerinde ikmale kalan çocukların miktarını ölçünüz. Köy mekteplerinde ikmale kalanlar daha çoktur. Bunun sebebi nedir? Gayet aşikâr. Çünkü öğretmen çocukları yetiştirmek için fizik imkânı bulamıyor. Yani zaman bulamıyor, nerede kaldı psikolojik imkân, nerede kaldı pedagojik imkân. Şu halde bu çocuğun ikmale kalmasının sebebi ne öğretmenin tembelliğidir ne öğrencinin kifayetsizliği veya zekâ azlığıdır. Teşkilatın bu şekilde bugünkü durumda oluşundandır. Yani*

²⁸ *A.g.e.*, s. 245 - 246

²⁹ *A.g.e.*, s. 229

³⁰ *A.g.e.*, s. 255 - 256

bir öğretmenin beş sınıfla meşgul olmak zorunda olmasındandır... Mütemadiyen biz hedef tayin ederiz. Hedef tayin etmek doğrudur. Fakat tayin edilen hedefe vasıl olmak için hangi yollardan hangi nevi usullerden gitmeliyiz. İşte noksan olan bu...’’³¹ ifadesini kullanmış, Bakanlık teşkilatının işleyişini de eleştirmiştir. Bunun yanında raporların fevkalade uygunluk taşıdığını ifade eden üyeler de olmuştur. Komisyon sözcüleri eleştirileri cevaplayarak açıklamalar yapmışlardır. Ayrıca raporlar ve usul hakkında yazılı öneriler verilmiştir. Rapor bazı tadilatlarla beraber kabul edilmiştir.³²

4. Ortaokul Programı Proje Komisyonu Raporunun Görüşülmesi

Komisyon toplam 54 kişiden oluşmuş, başkanlığını Bakanlık Müfettişi Tarık Asal yapmış, bakanlığın hazırlamış olduğu ortaokul programı taslağı incelenmiş ve bu proje hakkında rapor hazırlanmıştır.³³ Komisyon hazırladığı raporda yeni ortaokul taslağının eğitim ve öğretim anlayışına uygun ve olumlu olduğu belirtilerek, çıkartılan 1948 ilkokul programına paralel olarak ahenkli, ortaokullarımızı özlenen seviyede bir eğitim kurumu haline getirecek bir proje olduğu ifade edilmiştir.³⁴ Raporda tarih ve tabiat bilgisi derslerine ait müfredat programlarının yeniden geçirilmesi ve imtihanların objektif esaslara göre yapılması istenmiştir. Raporun Dilekler bölümünde ortaokul projesine ilişkin tadilatlar yer almaktadır.³⁵ Bu tadilatlar bölümünde yer alan öneriler içinde Tarih ve Coğrafya kitaplarının sonuna lügatler eklenmesi, kitapların sonunda bibliyografya konulması, Tarım çalışmalarının verimli olması için Tarım Bakanlığının kurum ve elemanları ile işbirliği yapılması, el işi derslerinin başarılı olması için gerekli araç ve gereç, ihtiyaç olan

³¹ *A.g.e.*, s. 260 - 262

³² Dinç, *a.g.e.*, s. 90

³³ Bkz. Komisyon Üyeleri için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 25 - 26

³⁴ Bkz. Komisyon Raporu için, M.E.B., *a.g.e.*, s. 326 - 333

³⁵ M.E.B., *a.g.e.*, s. 331 - 333

öğretmenin yetiştirilmesi öneriler bulunmaktadır. Ayrıca raporun ortaokul programı projesine ilişkin taslak hakkındaki tadilatların olduğu ek bir bölümü bulunmaktadır. Bu bölüm genel kurulda okunmamıştır.³⁶ Raporun okunmasından sonra rapor hakkında görüşmelere geçilmiştir. Görüşmelerde hemen hemen bütün üyeler olumlu fikir beyan ettiler. Yapılan oylama sonunda oy birliğiyle rapor kabul edildi. Ortaokul programı şuradan sonra yayımlanan Dördüncü Milli Eğitim Şûrasının en çabuk uygulanan kararı olmuştur.³⁷

5. Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti Komisyonu Raporunun Görüşülmesi

Lise Ders Konularının Dört Yıllık Teşkilata Göre Tespiti komisyonu 104 kişiden oluşan ve Dördüncü Milli Eğitim Şûrasının en kalabalık ve en uzun çalışan komisyonu olmuş, komisyon başkanlığını İstanbul Fen Fakültesi Dekanı Ordinaryüs Profesör Kerim Erim yapmış, komisyon kendi arasında da ikiye ayrılarak liselerin 3 yıldan 4 yıla çıkarılmasını isteyen ve liselerin 3 yılda kalmasını isteyen gruplar tartışmalar yapmışlardır.³⁸ Liselerin 4 yıla çıkarılmasını isteyenlerin temel gerekçeleri şunlardır;³⁹

- 1- Liselerin zayıf öğrenciler yetiştirmekte, başka ülkelerde olduğu gibi bu süre arttırılmalıdır.
- 2- Türkçe ve yabancı dil eğitimi için süre yeterli değildir.
- 3- Öğrencilerin 3 yıl süreli eğitimde başarı oranı %35'tir. Geriye kalan % 65'lik grup dördüncü yılı okuduktan sonra liseyi bitirmektedir.

³⁶ Raporun okunmayan bölümü için bkz. M.E.B., *a.g.e.*, s. 334 - 354

³⁷ Dinç, *a.g.e.*, s. 91; Cavit Binbaşıoğlu, *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, İstanbul1995, 296 - 297

³⁸ Bkz. Komisyon Üyeleri için, M.E.B., *Dördüncü Milli Eğitim Şûrası*, İstanbul 1991, s. 17 - 19

³⁹ Sait Dinç, *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları ve Alınan Kararların Uygulamaları(1923 – 1960)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 91 – 92

- 4- Öğretimde tümevarım yöntem kullanılmakta, bu da zaman gerektirmekte, serbest araştırma ve çalışma yöntemine göre 3 yıllık süre yeterli olmamaktadır.
- 5- Bilgilerin benimsenmesinin belli bir süre gerektirdiği için 3 yıl kısa bir zamandır.
- 6- Programın yoğun olduğu için öğrenciler üniversiteye yorgun gitmektedir.
- 7- 3 yıl gibi kısa bir zamanda öğretmenler öğrencileri yeteri kadar tanımamaktadır.⁴⁰

Komisyonun hazırladığı raporda liselerde gençlerin kabiliyetlerinin geliştirilmesini sağlayan metot ve tekniklerin uygulanması, objektif ölçme ve değerlendirme sisteminin geliştirilmesi, öğretmenlerin yetiştirilmesi, sınıf mevcutlarınının 35 – 40 öğrenciye indirilmesi, kitapların dört yıllık ders programına göre düzenlenmesi istenmiştir. Komisyonda liselerin 3 yılda kalmasını savunanların temel gerekçeleri şunlardır;⁴¹

- 1- Lise sorunu çok yönlüdür. Bundan dolayı aksaklıklar da çok yönlüdür. Bunları düzeltmeden lise sorunu çözülemez.
- 2- Liselerin bir yıl uzatılması devlete mali yük getirecek, gençlerin hayata atılmalarını da bir yıl geciktirecektir.
- 3- Liseleri 12 ve daha çok yıl süren ülkelerde gençlere 17 yaşında yükseköğrenime geçebilme imkânı verilmektedir.
- 4- Liselerimizin başka ülkelere göre bir yıl daha fazla olduğunu düşünen üniversitelerimiz kendi öğrenim sürelerini bir yıl arttırmışlardır. Lise 4 yıla çıkarsa, aynı işi iki defa yapmış olacaklardır.
- 5- Lise öğreniminin asıl hedefi, bir takım bilgileri gençlere öğretmek değildir; bir zihin formasyonu sağlamaktır. Zaman israfına gerek yoktur. Son yıllarda Fransa'da 17 yaşını bitiren

⁴⁰ M.E.B., *a.g.e.*, s. 408

⁴¹ Dinç, *a.g.e.*, s. 92 - 93

bir gencin liseyi bitirmesine imkân sağlayan programları hazırlanmıştır.

- 6- Bugünkü programdaki gereksiz fazlalıklar atılarak istenilen ferahlık sağlanabilir.
- 7- %35 öğrencinin başarı gösterdiğine bakarak bütün öğrencilerin bitirebilmesi için bütün öğrencilerin 12 yıllık bir öğretime zorlanması doğru değildir.
- 8- Çok karmaşık olan bu sorunun çözümünün aceleye getirilmemesi, bunun için esaslı bir inceleme yapılmalıdır.⁴²

Raporda bu iki görüş de belirtilmiş ve kesin bir karar verilmesi genel kurulun oylamasına bırakılmıştır. Ayrıca raporda dört yıllık lise teşkilatına göre ders programlarının ayrı ayrı değerlendirilmesi yapılmıştır. Raporda lise öğretmenlerinin aydınlanması amacıyla yeni bilimsel ve pedagojik gelişme haberdar olabilecekleri dergilerin çıkartılması, Milli Eğitime ait sorunların bilimsel, ülke ihtiyaç ve çıkarlarına uygun bir şekilde yön verilebilmesi için her şeyden önce sürekli bir Milli Eğitim Danışma Kurulu oluşturulması önerilmiştir. Yine raporda 4 yıllık Liselerin Ders Dağıtım Cetvelleri çıkarılmıştır;⁴³ lise öğretmenlerinin yurt dışına gönderilmesi, ilmi ve akademik çalışma yapabilmeleri, terfi ve müfettişlik sınavlarında bu ilmi esasların dikkate alınması istenmiştir.

Raporların konuşulması üzerinde de iki görüş aynı şekilde oluşmuş ve yapılan müzakereler sonunda bazı yazılı öneriler de verilmiştir. Komisyon sözcüleri bu öneriler doğrultusunda eleştirilere yanıtlar vermişlerdir. Oturum başkanı Rüştü Uzel “ ..verilecek kararın önemli olduğunu, raporun ekseriyetle liselerin dört yıla çıkarılmasına yönelik olduğunu, raporun reddedilmesinin liselerin 3 yılda kalması anlamına geleceğini” söyleyerek oylamayı yaptırmıştır. Oylama sonunda 100 kişi raporun lehine 59 kişi de raporun aleyhine oy

⁴² M.E.B., *a.g.e.*, s. 408 - 409

⁴³ *A.g.e.*, s. 412

kullanmıştır.⁴⁴ Böylece de liselerin 4 yıla çıkarılması şûra kararı olarak kabul edilerek bakanlığa bildirilmiştir.⁴⁵

C. IV. MİLLÎ EĞİTİM ŞÛRASININ UYGULAMALARI

IV. Milli Eğitim Şûrasının en önemli uygulamaları liselerin 4 yıla çıkarılması ve ortaokul programının şûra komisyonu tarafından kabul edilen değişiklikler doğrultusunda çıkartılması olmuştur. İlkokul programlarıyla ilgili önemli uygulama olarak Köy Enstitülerinin ve Öğretmen Okullarının öğretim programları 1952–1953 yılında uygulamaya konulmasıdır.⁴⁶ Yine Köy Enstitülerinin öğretim yılı 5 yıldan 6 yıla çıkarılmıştır.⁴⁷ Köy-kent okullarına ait şûra kararı olarak yatılı bölge okulları köy enstitülerinin devamı niteliğinde olarak özellikle 1960'tan sonra kurulmaya başlanmış ve günümüzdeki Anadolu Öğretmen Liselerinin temellerini oluşturmuştur. İlköğretim komisyonunda kabul edilen “*yakın yurt*” ve “*yakın zaman*” ilkesi uygulanamayan bir karar olarak kalmıştır.⁴⁸

Ortaöğretim komisyon kararlarından uygulanabilen kararlar içinde 1949'da ortaokul programının yayınlanması ve birbirlerine yakın derslerin öğretmenlerinin boş olduğu takdirde girmesi uygulamasının başlamasıdır. Türkçe ve Tarih kitaplarında lügat ve bibliyografya eklenmesi uygulaması da bugün de devam etmektedir.

Uygulanan diğer kararlar arasında 1951 – 1952 öğretim yılında liselerde öğretim süresi üç yıldan dört yıla çıkarılmış fakat üç yıllık bir uygulama sonunda 1955 yılında bu uygulamadan vazgeçilmiştir.⁴⁹ Lise öğretimi komisyonun aldığı karar gereğince biraz gecikmeli de olsa

⁴⁴ *A.g.e.*, s. 513 - 514

⁴⁵ Dinç, *a.g.e.*, s. 93

⁴⁶ Cavit Binbaşoğlu, *Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri*, İzmir 1993, s. 60 – 61

⁴⁷ Cavit Binbaşoğlu, *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, İstanbul 1995, s. 310

⁴⁸ Dinç, *a.g.e.*, s. 94

⁴⁹ Cavit Binbaşoğlu, *Türkiye'de Eğitim Bilimleri Tarihi*, İstanbul 1995, s. 302

1960 yılında matematik derslerinde “Modern Matematik Programı” uygulaması başlamıştır. 1955 yılında matematik ve fen derslerini İngilizce okutan liseler “**kolej**” adını aldılar.⁵⁰ Daha sonra bu liselere “**Anadolu Liseleri**” adı verilmiştir. Yine Şura kararlarından kabul edilen diğer bir gelişme 1964–1965 öğretim yılında Ankara’da açılan “**Fen Lisesi**”dir. Yetenekli öğrencileri sınavla seçerek bilim adamı yetiştirmek amacıyla açılmıştır. 1974–1975 öğretim yılında öğretmen okulları ile diğer meslek okullarının “lise” haline gelmesi yine Dördüncü Şûranın bir kararıdır.⁵¹

Şuranın kararlarından olan Eğitim Enstitülerinin Fen ve Edebiyat olarak toplu derslerin iki bölüme ayrılarak öğretime başlaması ve yabancı dil bölümlerinin üç yıla çıkarılmasıdır.⁵² Aynı şekilde şura kararı olan bir başka gelişme Eğitim Enstitülerinin üç yıla çıkarılması ve Yüksek Öğretmen Okulunun teşkilatlanmasının yenilenmesidir.⁵³ Yüksek Öğretmen Okullarıyla Eğitim Enstitülerinin staj uygulamalarında fonksiyonelliğin artırılması, İstanbul’un yanında 1959’da Ankara’da da yeni bir Yüksek Öğretmen Okulunun kurulması,⁵⁴ 1949’da “**Toplu Dersler Bölümü**”nün kaldırılması diğer uygulamalarıdır.

Okullarda demokratik eğitimimizin gelişimiyle ilgili 1950’li yıllardaki uygulamalar içinde öğrencilerin yeteneklerine göre “**Çok Amaçlı Okullar**” açılmıştır. Öğretimde grup çalışması, uygulamalar, münazaralar, ödevler ve tezler hazırlanması esasına dayanan öğretim metotları ve rehberlik servislerinin kurulması ve bu demokratik eğitim anlayışının siyasi geleneklerle birlikte uygulamaya başlanmıştır.⁵⁵

Ayrıca ilk ve orta dereceli okullara öğretmen yetiştiren

⁵⁰ Binbaşoğlu, *a.g.e.*, s. 303

⁵¹ Dinç, *a.g.e.*, s. 94

⁵² Tayyib Duman, *Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihi Gelişme)*, İstanbul 1991, s. 73 – 74

⁵³ Duman, *a.g.e.*, s. 80 - 81

⁵⁴ Bkz. *Tebliğler Dergisi, Sayı 1065, Yayın tarihi; 13. 07. 1949*

⁵⁵ Binbaşoğlu, *a.g.e.*, s. 295 - 296

okulların programlarında da bu yönde değişiklikler olmuş ve kitap tekeli kaldırılarak birden çok kitap uygulamasına geçilmiştir. Ezberciliğe teşvik eden eğitim yerine “**Ünite**” sistemine geçilmiş ve 1968’den itibaren klasik sınav sisteminin yerine kolej ve üniversiteye giriş sınavlarında “**test**” sistemine geçilmiştir. Fakat 1950’nin sonunda çok programlı liseler kapatılmış, 1992 tarihinde yürürlüğe konan kredili sistemin uygulamaya geçilmesiyle yeniden “**Çok Programlı Liseler**” oluşturulmuştur.

Şûra uygulamalarından biri de “**Milli Eğitim Danışma Kurulu**”nun 1950’de kurulması olmuştur. Milli Eğitim Danışma Kuruluna Milli Eğitim Bakanının başkanlık etmesi, kurula rektörler, dekanlar, yüksek okul müdürleri, Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı ve üyeleri, Teftiş Kurulu Başkanı, Bakanlığın Genel Müdürleri ve Üniversitelerin pedagoji profesörlerinin doğal üye olarak kabul edilmiştir.⁵⁶ Ayrıca illerde de İl Danışma Kurulları kurulmuştur.

Öğretmenlerin mesleki ve pedagoji eğitimini geliştirmek amacıyla süreli dergiler yayınlanmaya başlanmıştır. Bunlara örnek olarak “**Mesleki Teknik Öğretim Dergisi**”, “**Yeni Öğretim Dergisi**”, “**Fikirler**”, “**İlköğretim**” dergileri gösterilebilir.

Dördüncü Milli Eğitim Şûrası C.H.P. nin iktidarında yapılan son şuradır. Şûra sırasında gerek komisyon toplantılarında gerekse de genel kurul toplantılarında ilgili konular gayet açık, eleştirel veya yapıcı şekillerde tartışılmış, görüşülmüştür. Komisyon veya genel kurul kararlarının alınmasında ve oylanmasında gayet demokratik ve katılımcı bir havanın olduğu tespit edilmiştir ki bu eğitimci ağırlıklı Milli Eğitim Şûralarının demokratik ve siyasal hayatımıza da katkı verdiğini söyleyebiliriz.

Uygulamalarında ise önemli oranda gecikmelerin olduğu ve uygulamaların birçoğunun Demokrat Parti(DP) veya 1960 sonrası

⁵⁶ Ziya Karamuk, *50. Yılında Milli Eğitimimiz*, İstanbul 1973, s. 133 – 134

dönemlerde Milli Eğitim Bakanlarının ve Hükümetlerin ilgi ve katkısı oranında uygulandığı görülmektedir.⁵⁷

KAYNAKÇA

- BAŞAR, Erdoğan, *Milli Eğitim Bakanlarının Eğitim Faaliyetleri(1920 - 1960)*, MEB Yayınları, İstanbul, 2004
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit, *Çağdaş Eğitim ve Köy Enstitüleri*, İzmir, 1993
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit, *Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi*, İstanbul, 1995
- Cumhuriyet Dönemi Eğitimcileri*, UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları, Ankara, 1987
- DİNÇ, Sait, *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları ve Alınan Kararların Uygulamaları(1923 – 1960)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1999
- DUMAN, Tayyip, *Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme(Tarihi Gelişme)*, İstanbul, 1991
- KARAMUK, Ziya Karamuk, *50. Yılında Milli Eğitimimiz*, İstanbul, 1973
- KOÇER, Hasan Ali, *Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Problemi*, Ankara, 1967
- M.E.B., *Dördüncü Milli Eğitim Şûrası(Çalışma Programı, Komisyon Raporları, Konuşmalar)*, Tıpkı Basım, İstanbul, 1991
- MEB, *Tebliğler Dergisi, Sayı 1065, Yayın tarihi; 13 / 07 / 1949*
- M.E.B., *Milli Eğitim Temel Kanunu*, Ankara, 1984

⁵⁷ Sait Dinç, *Cumhuriyet Döneminde Yapılan Milli Eğitim Şûraları ve Alınan Kararların Uygulamaları(1923 – 1960)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 96

IV. MİLLİ EĞİTİM ŞÛRASINA KATILANLARIN LİSTESİ*

Tahsin BANGUOĞLU	- <i>Milli Eğitim Bakanı</i>
Hasan ACAR	- <i>Ankara Gazi Lisesi Öğretmeni</i>
Muhittin AKDİK	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi</i>
Abdullah AKER	- <i>Ticaret Öğretim Müdürü</i>
Mükerrem AKER	- <i>Kız Teknik Öğretim Müdürü</i>
Fahri AKIN	- <i>Seyhan İlk Öğretim Müfettişi</i>
Malik AKSEL	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Necil Kâzım AKSES	- <i>Devlet Konservatuarı Müdürü</i>
Niyazi AKŞİT	- <i>İstanbul Eğitim Enstitüsü</i>
Hamdi AKVERDİ	- <i>Yüksek Öğretim Genel Müdürü</i>
Sami AKYOL	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Cemal ALAGÖZ	- <i>Ankara DTCF Profesörü</i>
Zehra ALAGÖZ	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Cevdet ALAS	- <i>Ankara Yapı Enstitüsü Öğretmeni</i>
İrfan ALICIOĞLU	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Cemal ALPMAN	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Nezihe ALSAÇ	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Emin ARDIÇ	- <i>Jandarma S. ve Gd. Erbaş Okulu Kom., Albay</i>
Hayri ARDIÇ	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi</i>
Naşit Galip ARI	- <i>Samsun İnönü İlk Okulu Başöğretmeni</i>
Mehmet ARKAN	- <i>Beden Terbiyesi ve İzcilik Müdürü</i>
Feridun ARISAN	- <i>İTÜ İnşaat Fakültesi Dekanı</i>
Esat ARSEBÜK	- <i>Ankara Hukuk Fakültesi Profesörü</i>
Mithat ARTUN	- <i>Ankara Yapı Enstitüsü Müdürü</i>
Cevdet ARUN	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Müdür Vekili</i>
Cemal ARTÜZ	- <i>İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu Müdürü</i>
Hikmet ASAL	- <i>Ankara Mimar Kemal İlk Okulu Öğretmeni</i>
Tarık ASAL	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Etfal AŞAR	- <i>Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Prof. Dr.</i>
Muhtar ATAMAN	- <i>Ankara Gazi Lisesi Öğretmeni</i>

* Listede Şûraya katılan üyelerin konumları, görev ve unvanları ile görevlendirme tanımları, dönemin tanımları ve görev unvanlarıdır. Şûraya katılanların görev ve unvanları herhangi bir değişiklik yapılmadan şûra için hazırlanan listeden aynen alınmıştır. Herhangi bir yanlışlık veya basım hatası bulunmamaktadır.

F. Hilmi ATREK	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Asım AYAS	- <i>Bakanlık Evrak Müdürü</i>
Avni AYATA	- <i>Ankara Ticaret Lisesi Müdürü</i>
Davut AYDINARSLAN	- <i>Askeri Okullar Temsilcisi</i>
Mehmet AYDINCIK	- <i>Yüksek Denizcilik Okulu Öğretmeni</i>
Ferdane AYTAÇ	- <i>Ankara Sarar İlk Okulu Öğretmeni</i>
F. Kemal ARIK	- <i>Siyasal Bilgiler Okulu, Dr.</i>
Rahmi BALABAN	- <i>İzmir Eğitim Enstitüsü Müdürü</i>
Sadık BALKAN	- <i>Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Nihat Sami BANARLI	- <i>İstanbul Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Tahsin BANGUOĞLU	- <i>Milli Eğitim Bakanı, Dr.</i>
Ömer Lütfi BARKAN	- <i>İstanbul İktisat Fakültesi, Prof.</i>
Rıza BAŞBUĞ	- <i>Denizli Zafer İlkokulu Öğretmeni</i>
Fahri BAŞÇAVUŞOĞLU	- <i>Talim ve Terbiye Raportörü</i>
A. Fuat BAŞGİL	- <i>İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Prof.</i>
Rasim BAŞGÖZ	- <i>Balıkesir Lisesi Müdürü</i>
Avni BAŞMAN	- <i>Bakanlık Başmüfettişi</i>
Selâhattin BATU	- <i>Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Prof.</i>
İhsan BAYKAL	- <i>İvriz Köy Enstitüsü Müdürü</i>
Feriha BAYMUR	- <i>Ankara Kız Teknik Öğretmen Okulu Öğretmeni</i>
Fuat BAYMUR	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Cavit BAYSUN	- <i>İstanbul Edebiyat Fakültesi, Prof.</i>
Fazıl BENGUSU	- <i>Ankara 2. Ortaokul Öğretmeni</i>
Osman BENER	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Aziz BERKER	- <i>Kitaplıklar Müdürü</i>
Ömer BEYGO	- <i>Adana Kız Lisesi Müdürü</i>
Cevdet BİLSAY	- <i>İzmir Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Öğ.</i>
Faik BİNAL	- <i>Orta Öğretim Şube Müdürü</i>
Tevfik BİNDAL	- <i>Özel Kalem Müdürü</i>
Sabahat BİNGÜLER	- <i>İstanbul Kız Lisesi Öğretmeni</i>
Hikmet BİRAND	- <i>Ankara Üniversitesi Rektörü, Prof.</i>
Şevket BİRAND	- <i>Ankara Ziraat Fakültesi, Prof.</i>
Mebuse BİRGİVİ	- <i>Ankara İsmetpaşa İlkokulu Öğretmeni</i>
Cemil BORAN	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Nurettin BOYMAN	- <i>Askerlik Öğretim Müdürü</i>
İhsan BOZYİĞİT	- <i>Ankara Birinci Ortaokul Müdürü</i>
Mediha CANBOY	- <i>Ankara Atatürk II. İlkokulu Müdürü</i>
Hüsnü CIRITLI	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
İlhami CIVAOĞLU	- <i>İTÜ Makine Fakültesi Dekanı</i>

Niyazi COŞKUN	- Gerze Milli Eğitim Memuru
Nazmi ÇAĞAN	- Genelkurmay Askeri Liseleri Müdürü
Emin Âli ÇAVLI	- Beyoğlu Kız Lisesi Öğretmeni
Fethi ÇELİKBAŞ	- Ankara Siyasal Bilgiler Okulu Müdürü
Nami ÇETİNEL	- Konya Öğretmen Okulu Müdürü
Hikmet ÇEVİK	- Tekirdağ Ortaokulu Müdürü
Şekip ÇOĞUROĞLU	- Milli Eğitim Bakanlığı 2. Hukuk Müşaviri
Ziya DALAT	- Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni
Besim DARKOT	- İstanbul Edebiyat Fakültesi Dekanı
İlhami DEMİRCİ	- İstanbul Cibali Orta Okulu Öğretmeni
Hamit DERELİ	- Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dekanı
Hüsnü DİKEÇLİOĞLU	- İskenderun Ortaokul Müdürü
Hamit DİLGİN	- İTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı
N. Şakir DİRİSU	- Ankara Tıp Fakültesi Dekanı
Mehmet DOĞANAY	- Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi
Kâzım Nami DURU	- Eski Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi
Bedi Ziya EGEMEN	- Ankara DTCF Doçenti
Mithat ENÇ	- Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni
Ali Ulvi ELÖVE	- Emekli Öğretmen
Refik EPİKMAN	- Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni
H. Vehbi ERALP	- İstanbul Edebiyat Fakültesi Prof.
Nedret EERASLAN	- İstanbul Teknik Okulu Öğretmeni
Şevket ERDEM	- Erzurum Milli Eğitim Müdürü
Leman ERDEMLİ	- Antalya Kız Enstitüsü Müdürü
Adil ERDEMİR	- İstanbul I. Ticaret Lisesi Müdürü
Muhittin EREL	- İstanbul Tıp Fakültesi, Prof.
Kerim ERİM	- İstanbul Fen Fakültesi Dekanı, Prof.
Eşref EREN	- Ankara 4. Ortaokulu Öğretmeni
Hulki EREN	- İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörü
Sezai ERGUÇ	- Bakanlık Yapı İşleri Müdürü
Emin ERGUN	- Bakanlık Müfettişi
Hasan ERK	- Samsun Lisesi Müdürü
İhsan ERKAL	- Bakanlık Zat İşleri Sorumlusu
Macit ERKOL	- Veteriner Fakültesi Dekan Vekili
N. Âdil ERKMAN	- Güzel Sanatlar Genel Müdürü
Adnan ESENİŞ	- Talim ve Terbiye Kurulu Raportörü
Ahmet Fazıl ERÖZKAN	- Edirne Lisesi Fizik Öğretmeni
Baha ERTANA	- Askeri Okullar Temsilcisi, Sivil Öğretmen
Aziz ERYALAZ	- Balıkesir Eğitim Enstitüsü Öğretmeni

Rifat Necdet EVRİMER	- <i>İstanbul Vefa Lisesi Müdürü</i>
Z. Fahri FINDIKOĞLU	- <i>İstanbul İktisat Fakültesi Dekanı</i>
H. Vedat FIRATLI	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Necati GEÇKİNLİ	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Müdürü</i>
F. Kerim GÖKAY	- <i>İstanbul Tıp Fakültesi, Profesör</i>
Macit GÖKBERK	- <i>İstanbul Edebiyat Fakültesi, Prof.</i>
Mustafa GÖKÇE	- <i>Ankara İlk Öğretim Müfettişi</i>
Mukbil GÖKDOĞAN	- <i>İTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı</i>
Nüzhet GÖKDOĞAN	- <i>İstanbul Fen Fakültesi, Prof.</i>
Lâtif GÖKGÖL	- <i>Adana Ticaret Lisesi Müdürü</i>
Âdil GÖKŞİN	- <i>Orman Genel Müdürlüğü Şube Müdürü</i>
Müzeyyen GÖKSEL	- <i>Ankara Altıncı Ortaokul Müdürü</i>
Mehmet GÖKYAY	- <i>Ankara İkinci Ortaokul Müdürü</i>
Hıfzı Tevfik GÖNENSOY	- <i>İstanbul Kabataş Lisesi Öğretmeni</i>
Kemal GÖRSEN	- <i>İstanbul Kabataş Lisesi Öğretmeni</i>
Behçet GÜÇER	- <i>İstanbul Galatasaray Lisesi Müdürü</i>
Fuat GÜNDÜZALP	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Nilüfer GÜN	- <i>Ankara Gazi Lisesi Öğretmeni</i>
Refik GÜNER	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Osman GÜNEY	- <i>Erzurum Erkek Orta Okulu Öğretmeni</i>
Besim GÜR MEN	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Halit GÜROL	- <i>İstanbul P.T.T. Meslek Okulu Müdürü</i>
Âdil GÜRTÜRK	- <i>Pertek Milli Eğitim Memuru</i>
Mehmet Ali HAŞMET	- <i>Yeni Kolej Müdürü</i>
Nuriye HEKİMOĞLU	- <i>İzmir Cumhuriyet Kız Enstitüsü Müdürü</i>
Haydar HIDIR	- <i>Bakanlık Levazım Müdürü</i>
Osman HORASANLI	- <i>Bakanlık Başmüfettişi</i>
Edhem İLDEN	- <i>Gelibolu Milli Eğitim Müdürü</i>
Şeref Nuri İLK MEN	- <i>İstanbul Orman Fakültesi, Prof.</i>
Salih İNCELER	- <i>Arapkir Ortaokul Müdürü</i>
Azime İPEK	- <i>Ankara Kız Lisesi Öğretmeni</i>
Fethi İSFENDİYAROĞLU	- <i>Bakanlık Başmüfettişi</i>
Zeki Faik İZER	- <i>İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü</i>
T. Okyay KABAKOĞLU	- <i>Ankara Fen Fakültesi Dekanı</i>
Besim KADIRGAN	- <i>Bakanlık Müsteşarı</i>
Halit Ziya KALKANCI	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi</i>
Cengiz KAN	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Halil Fikret KANAT	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Hamdi KARAÇİVİ	- <i>İzmir Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Md.</i>

Enver Ziya KARAL	- <i>Ankara Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, Prof.</i>
Ziya KARAMUK	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Kemal KARPIÇÇI	- <i>İstanbul Tophane Erkek Sanat Ens. Md.</i>
Kemal KAYA	- <i>Balıkesir Eğitim Enstitüsü Müdürü</i>
Rifat KEMENDERE	- <i>Ankara Polis Enstitüsü Müdürü</i>
Celâl KENTER	- <i>İstanbul Yapı Enstitüsü Müdürü</i>
Cahit KINAY	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Fethi KISAGÜN	- <i>Bilecik Ortaokul Müdürü</i>
V. Mahir KOCATÜRK	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Bakiye KORAY	- <i>Ankara Kız Teknik Öğretmen Okulu Müdürü</i>
Asım KORKUT	- <i>İzmir Milli Eğitim Müdürü</i>
H. Zübeyr KOŞAY	- <i>Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü</i>
Behiç Enver KORYAK	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi</i>
Naşide KORYAK	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Hayrünnisa KÖNİ	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Yunus Kâzım KÖNİ	- <i>İlk Öğretim Genel Müdürü</i>
KRİSTİNUS	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
H. Nail KUBALI	- <i>İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı</i>
Şükrü KURGAN	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Raportörü</i>
Ragıp KURAL	- <i>Bolu Öğretmen Okulu Müdürü</i>
Zühtü KURTULMUŞ	- <i>Tarım Bakanlığı Şube Müdürü</i>
Ömer MART	- <i>İstanbul Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Raşit MOCAN	- <i>Ankara Erkek Teknik Öğretmen Okulu Müdürü</i>
Yunus MURAT	- <i>Erzurum Lisesi Öğretmeni</i>
Asım MUTLU	- <i>İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi Öğretmeni</i>
Rauf NASUHOĞLU	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Hüseyin Cahit OĞUZOĞLU	- <i>Ankara Hukuk Fakültesi Dekanı</i>
R. Galip OKANDAN	- <i>İstanbul Hukuk Fakültesi, Prof.</i>
Selâhattin OKANDAN	- <i>İzmir Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Celâl SARÇ	- <i>İstanbul Üniversitesi Rektörü</i>
Ömer SARAY	- <i>Akpınar Köy Enstitüsü Uygulama Öğretmeni</i>
Hatemi Senih SARP	- <i>İstanbul Haydarpaşa Lisesi Öğretmeni</i>
Mustafa SANTUR	- <i>İTÜ Elektrik Fakültesi Dekanı</i>
Vildan Âşir SAVAŞIR	- <i>Beden Terbiyesi Genel Müdürü</i>
Malik SAYAR	- <i>İTÜ İnşaat Fakültesi, Prof.</i>
Aydın SAYILI	- <i>Ankara DTCF Doçenti</i>
Nihat SAYAR	- <i>İst. Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Md.</i>
Hamit SAYMAN	- <i>İst. Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Öğ.</i>
Hadiye SAYRON	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>

Fevzi SELEN	- <i>Edirne Öğretmen Okulu Müdürü</i>
Salih Şevket SEVEN	- <i>Bursa I. Erkek Sanat Enstitüsü Müdürü</i>
Zeki SEZİN	- <i>Samsun Lisesi Müdürü</i>
Suat SİNANOĞLU	- <i>Ankara DTCF Doçenti</i>
Samim SİNANOĞLU	- <i>Ankara DTCF Doçenti</i>
Ziya SOMAR	- <i>İzmir İnönü Lisesi Öğretmeni</i>
İzzet SONER	- <i>İstanbul Taksim Lisesi Öğretmeni</i>
Kâmil SU	- <i>Bakanlık Yayın Müdürü</i>
Leman SUBAŞI	- <i>Bursa Necatibey Kız Enstitüsü Müdürü</i>
İrfan ŞAHİNBAŞ	- <i>Ankara DTCF, Prof.</i>
Hamide ŞANVER	- <i>Sivas Lisesi Kimya Öğretmeni</i>
E. Behnan ŞAPOLYO	- <i>Maliye Meslek Okulu Tarih Öğretmeni</i>
Saffet ŞAV	- <i>İst. Yüksek Ekonomi ve Ticaret Okulu Öğ.</i>
Neşet ŞAYLAN	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Raportörü</i>
Atıf TANSU	- <i>İstanbul Teknik Okulu Müdürü</i>
Seniha TANSU	- <i>Artvin Orta Okulu Öğretmeni</i>
Reşat TARDU	- <i>İstanbul Eğitim Enstitüsü Müdürü</i>
Celâl TARIMAN	- <i>Ankara Ziraat Fakültesi Dekanı</i>
Rıdvan TAŞKIN	- <i>Devlet Ziraat İşletmeleri İdare Meclisi Üyesi</i>
Mustafa TEKİN	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Ali TEOMAN	- <i>Bakanlık Özel Okullar Müdürü</i>
Cafer OLCAY	- <i>Bakanlık Muhasebe Müdürü</i>
Kadri OLCAY	- <i>Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sağlık Propagandası ve Tıbbi İs. Genel Müdürü</i>
Faika ONAN	- <i>İstanbul Kız Lisesi Öğretmeni</i>
N. Halil ONAN	- <i>Ankara DTCF, Prof.</i>
Malik ONGAN	- <i>Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Hamit ONGUNSU	- <i>İstanbul Edebiyat Fakültesi Prof.</i>
Osman ORAL	- <i>Konya Kız Öğretmen Okulu Öğretmeni</i>
Arif ÖĞET	- <i>Ankara Erkek Teknik Öğretmen Okulu Öğ.</i>
Ziya ÖKTEM	- <i>İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı</i>
Süleyman ÖLÇER	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Remzi ÖNCÜL	- <i>Ankara Teknik Öğretmen Okulu Öğretmeni</i>
Ahmet ÖNERTÜRK	- <i>İzmir Kızılcıllu Köy Enstitüsü Öğretmeni</i>
Sami ÖNGÖR	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
İhsan ÖNGÜT	- <i>Ankara Gazi Lisesi Müdürü</i>
Ethem ÖNÜL	- <i>Çanakkale İlk Öğretim Müfettişi</i>
Bahattin ÖRNEKOL	- <i>İstanbul Haydarpaşa Lisesi Müdürü</i>
Hayrullah ÖRS	- <i>Okul Müzesi Müdürü</i>

Hüviyet Bekir ÖRS	- <i>İstanbul Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Hasan ÖZBAY	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Ahmet ÖZEL	- <i>İTÜ Elektrik Fakültesi Prof.</i>
İbrahim ÖZGÜR	- <i>Balıkesir Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
M. Nihat ÖZÖN	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Münir Raşit ÖYMEN	- <i>İstanbul Beyoğlu Erkek Lisesi Öğretmeni</i>
İbrahim ÖZTPÇU	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Salâhattin ÖZYAR	- <i>İzmir Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Ali Rıza ÖZOL	- <i>Eskişehir Ticaret Lisesi Öğretmeni</i>
Hamit Nafiz PAMİR	- <i>İstanbul Fen Fakültesi Profesörü</i>
Vedide Baha PARS	- <i>İzmir Kız Lisesi Müdürü</i>
PETERS	- <i>İstanbul Edebiyat Fakültesi Profesörü</i>
Fikret SAATÇIOĞLU	- <i>İstanbul Orman Fakültesi Dekanı</i>
Nihat SALKUR	- <i>Balıkesir Savaştepe Köy Enstitüsü Öğretmeni</i>
Ferit SANER	- <i>Bakanlık Teknik Büro Müdürü</i>
Ferruh SANIR	- <i>Ankara DTCF Doçenti</i>
Celâl SARAÇ	- <i>Ankara Fen Fakültesi Prof.</i>
Ekrem SARAÇ	- <i>Bakanlık Teftiş Kurulu Başkanı</i>
İsmail TIKNAZ	- <i>Kütahya Gezici Başöğretmeni</i>
Perihan TINÇ	- <i>Ankara Kız Lisesi Öğretmeni</i>
Rifat TOKGÖZ	- <i>Bursa Erkek Lisesi Öğretmeni</i>
Cemal TOLLU	- <i>İstanbul Güzel Sanatlar Öğretmeni</i>
Mithat TOLUNAY	- <i>Ankara Ziraat Fakültesi Prof.</i>
Nurettin TOPÇU	- <i>İstanbul Vefa Lisesi Öğretmeni</i>
Burhan TOPRAK	- <i>Talim Ve Terbiye Kurulu Üyesi</i>
Osman TOSUN	- <i>Ziraat Fakültesi, Nebat Yetiştirme ve Islah Enstitüsü Doçenti</i>
Mahir TUNA	- <i>Adana Erkek Sanat Enstitüsü Öğretmeni</i>
Bedrettin TUNCEL	- <i>Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, Prof.</i>
Mümtaz TURHAN	- <i>İstanbul Edebiyat Fakültesi Doçenti</i>
Ruhi TURFAN	- <i>Bursa Milli Eğitim Müdürü</i>
Müzeyyen TUZLUOĞLU	- <i>Bursa Setbaşı İlkokulu Öğretmeni</i>
Hikmet TÜRK	- <i>Bakanlık Başmüfettişi</i>
Hakkı ULUDAĞ	- <i>Bakanlık Müfettişi</i>
Faik Reşit UNAT	- <i>Ankara gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
Murat URAZ	- <i>İstanbul Milli Eğitim Müdürü</i>
Sabri URUNÇ	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Müdürü</i>
Muvaffak UYANIK	- <i>Ankara Milli Eğitim Müdürü</i>
S. Murat UZDİLEK	- <i>İTÜ Makine Fakültesi, Prof.</i>

Rüştü UZEL	- <i>Bakanlık Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarı</i>
İ. Hakkı ÜLGEN	- <i>Bakanlık I. Hukuk Müşaviri</i>
Nihal ÜLKER	- <i>İstanbul Kandilli Lisesi Öğretmeni</i>
Tayyar ÜNAL	- <i>Akçadağ Köy Enstitüsü Öğretmeni</i>
Kemal ÜSTÜN	- <i>Ankara Hasanoğlan Köy Enstitüsü Müdürü</i>
Fuat ÜNVER	- <i>Bakanlık Erkek Teknik Öğretim Müdürü</i>
Meliha YAKAR	- <i>İstanbul Nişantaşı Kız Enstitüsü Öğretmeni</i>
Suavi YALVAÇ	- <i>Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni</i>
H. Bedi YÖNETKEN	- <i>Ankara Devlet Konservatuvarı Öğretmeni</i>
Kadri YÖRÜKOĞLU	- <i>Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı</i>
Saime YÖRÜKOĞLU	- <i>Ankara Kız Lisesi Öğretmeni</i>
Salâhattin YURDASUN	- <i>Askeri Liseler Şube Müdürü, Kurmay Yarbay</i>
Fethi YÜCEL	- <i>Ankara Atatürk Lisesi Öğretmeni</i>
Osman YÜKSEK	- <i>Afyon Erkek Sanat Enstitüsü Müdürü</i>